

EVROPSKÁ
KOMISE

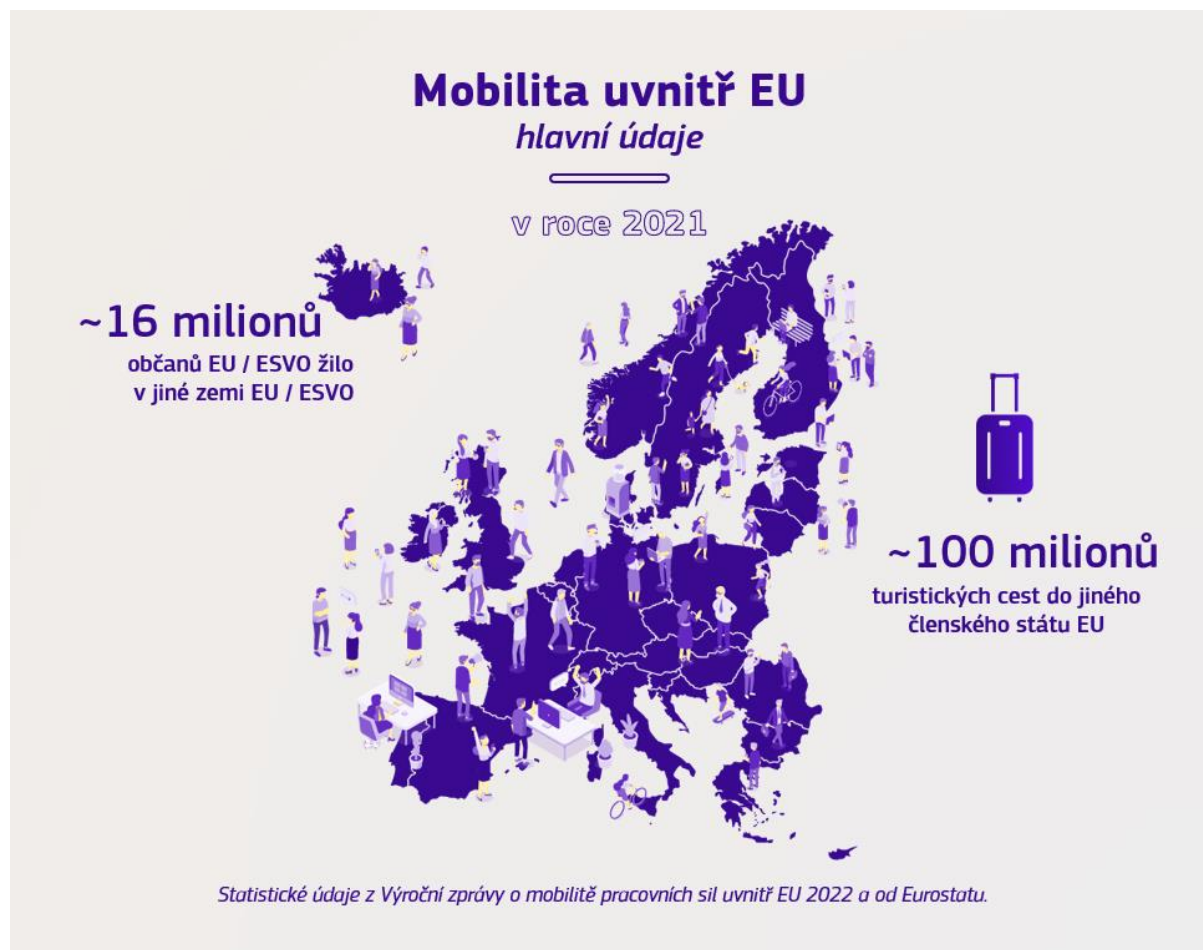
V Bruselu dne 6.9.2023
COM(2023) 501 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

**o digitalizaci v oblasti koordinace sociálního zabezpečení: usnadnění volného pohybu na
jednotném trhu**

1. Úvod

V letošním roce si připomínáme současně **30. výročí jednotného trhu¹ a občanství Evropské unie**, přičemž obě tato výročí staví do středu pozornosti **právo na volný pohyb jako významný úspěch evropské integrace**. Více než 55 % občanů se domnívá, že toto právo je přínosné pro evropskou integraci, pro trhy práce a pro jednotlivce obecně, a 84 % občanů se domnívá, že je prospěšné pro hospodářství jejich země². Mobilita v rámci EU umožňuje lidem „prožívat Evropu“ na základě získávání přístupu k širším příležitostem v oblasti vzdělávání, práce a života, jakož i možnosti získávat nové dovednosti. Pomáhá také zvyšovat produktivitu a řešit nedostatek pracovních sil a dovedností³.

Pravidla koordinace sociálního zabezpečení⁴, která byla stanovena na samém počátku evropské integrace, **chrání práva občanů na sociální zabezpečení při pohybu v rámci**

¹ Sdělení Komise: 30. výročí jednotného trhu.

² Průzkumy Eurobarometr: „Intra-EU labour mobility after the pandemic“ („Mobilita pracovních sil v rámci EU po pandemii“), k dispozici prostřednictvím odkazu: Intra-EU labour mobility after the pandemic (Mobilita pracovních sil v rámci EU po pandemii) – prosinec 2022 – průzkum Eurobarometer (europa.eu), a „[European Union Citizens and Democracy \(Občané Evropské unie a demokracie\) – červenec 2020](#)“.

³ Výzkumná služba Evropského parlamentu (2020) – Coronavirus and the cost of non-Europe (Koronavirus a náklady vyplývající z neexistence společného evropského postupu) a Hospodářský průzkum OECD: Eurozóna 2021, OECD Publishing, Paříž.

⁴ Nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení a nařízení (ES) č. 987/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004. Tato nařízení se vztahují rovněž na Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko. V dohodách se Spojeným královstvím jsou obsažena zvláštní pravidla.

Evropy. Zaručují, že lidé budou i nadále pobírat své dávky (např. dávky ve stáří, v nezaměstnanosti nebo rodinné dávky) a že budou mít zajištěnu zdravotní péči i v případě, že budou cestovat nebo se přestěhují do jiné země EU. O modernizaci těchto pravidel v současné době jedná Evropský parlament a Rada EU⁵.

Zároveň stále existuje **silný potenciál pro zlepšení koordinace systémů sociálního zabezpečení a podporu spravedlivé mobility pracovních sil prostřednictvím další digitalizace** této oblasti v rámci úsilí o urychlení digitální transformace v Evropě, snížení administrativní zátěže a zlepšení konkurenceschopnosti evropského hospodářství.

Občané a podniky v přeshraniční situaci často čelí problémům při interakci s institucemi sociálního zabezpečení, inspektoráty práce a poskytovateli zdravotní péče. Postupy prokazování a ověřování nároků na sociální zabezpečení mohou být časově a administrativně náročné, neboť jsou často závislé na fyzické přítomnosti a fyzických dokumentech – „přenosných dokumentech“⁶ včetně evropského průkazu zdravotního pojištění (EHIC). Společnosti se mohou potýkat s administrativními náklady a překážkami, zejména při vysílání

⁵ COM (2016) 815 final.

⁶ Viz [standardní formuláře pro nárokování dávek sociálního zabezpečení – Vaše Evropa \(europa.eu\)](#).

svých zaměstnanců za účelem dočasné práce v zahraničí⁷. Tyto překážky by mohly odrazovat občany, kteří chtějí uplatňovat své právo na volný pohyb, a společnosti, které jsou připraveny podnikat v zahraničí a využívat výhod jednotného trhu. Byly zmíněny jako důležité body pro občany v rámci Konference o budoucnosti Evropy a panelové diskuse občanů o mobilitě ve vzdělávání⁸.

Navzdory iniciativám, které byly zavedeny v posledních letech s cílem zlepšit výměnu informací, se instituce sociálního zabezpečení, poskytovatelé zdravotní péče a inspektoráty práce potýkají rovněž s obtížemi v oblasti přístupu k údajům a jejich sdílení vzhledem k nedostatečné interoperabilitě mezi vnitrostátními systémy. Vznikají také náklady například v souvislosti s vydáváním a ověřováním dokumentů prokazujících nárok, s potřebou pravidelně je nahrazovat a s rizikem podvodů a chyb souvisejících s přenosnými dokumenty a nesprávným používáním evropského průkazu zdravotního pojištění⁹.

Evropský parlament¹⁰, členské státy, instituce sociálního zabezpečení a sociální partneři rovněž vyzvali k přijetí opatření na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni s cílem dále zjednodušit postupy pro občany a podniky, omezit administrativní překážky a přejít k interoperabilnějším, propojenějším a automatizovanějším systémům sociálního zabezpečení. To byl jeden z hlavních závěrů konference na vysoké úrovni na téma „Digitalizace průkazů koordinace sociálního zabezpečení (ESSPASS) a pracovních průkazů“, která se konala dne 1. března 2023, spolu s požadavkem na větší srozumitelnost ohledně různých iniciativ EU a jejich vzájemného doplňování.

Toto sdělení předkládá přehled stávajících iniciativ v rámci celkového digitálního prostředí a navrhuje další opatření, která mají být přijata v krátkodobém a střednědobém horizontu, s cílem reagovat na tyto výzvy a řešit problémy, jimž čelí občané a podniky.

Další digitalizace této oblasti může:

- omezit administrativní překážky a náklady pro mobilní občany a podniky působící v zahraničí včetně malých a středních podniků prostřednictvím zlepšení digitálních zkušeností při interakci s veřejnými orgány pro účely sociálního zabezpečení;
- zvýšit kvalitu veřejných služeb a účinnost procesů koordinace sociálního zabezpečení;
- zlepšit výměnu informací a spolupráci mezi institucemi prostřednictvím lepší interoperability, automatizace a sdílení údajů;
- snížit riziko chyb, jakož i podvodů v oblasti sociálního zabezpečení, včetně podvodů souvisejících s paděláním dokladů, a tak posílit ochranu lidí a spravedlivou mobilitu pracovních sil.

Toto sdělení přispívá k úsilí EU o urychlení digitální transformace Evropy a o podporu přístupu k digitalizaci zaměřeného na člověka. Hlavním cílem **politického programu Digitální**

⁷ Administrativní zátěž způsobená pravidly pro vysílání pracovníků do zahraničí podle [soustavy překážek vypracované Komisí](#) v roce 2020.

⁸ [\(Conference on the Future of Europe – final report\) Konference o budoucnosti Evropy – závěrečná zpráva a doporučení 20 z panelové diskuse o mobilitě ve vzdělávání.](#)

⁹ V případě podvodů a chyb souvisejících s přenosnými dokumenty a nevhodným použitím evropského průkazu zdravotního pojištění: [Fraud and errors in the field of EU social security coordination \(Podvody a chyby v oblasti koordinace sociálního zabezpečení v EU\)](#) a [Cross-border healthcare in the EU under social security coordination – reference year 2021 \(Přeshraniční zdravotní péče v EU v rámci koordinace sociálního zabezpečení – referenční rok 2021\).](#)

¹⁰ Viz usnesení Evropského parlamentu: [P9_TA\(2020\)0371](#); [P9_TA\(2020\)0284](#); [P9_TA\(2021\)0007](#); [P9_TA\(2021\)0249](#); [P9_TA\(2020\)0176](#); [P9_TA\(2021\)0473](#); [P9_TA\(2023\)0203](#).

dekáda¹¹ je zajistit, aby naše digitální prostředí bylo inkluzivní a aby veřejné služby, zdravotní péče a pečovatelské služby byly dostupné pro každého v důvěryhodném a bezpečném online prostředí. Tento program stanoví konkrétní cíle digitalizace veřejných služeb, zejména zajištění online dostupnosti 100 % klíčových veřejných služeb do roku 2030. Politický program Digitální dekáda zahrnuje rovněž cíle v oblasti digitálních dovedností, například aby 80 % osob ve věku 16–74 let mělo alespoň základní digitální dovednosti. Zlepšování digitálních dovedností je jedním z hlavních cílů **Evropského roku dovedností**¹².

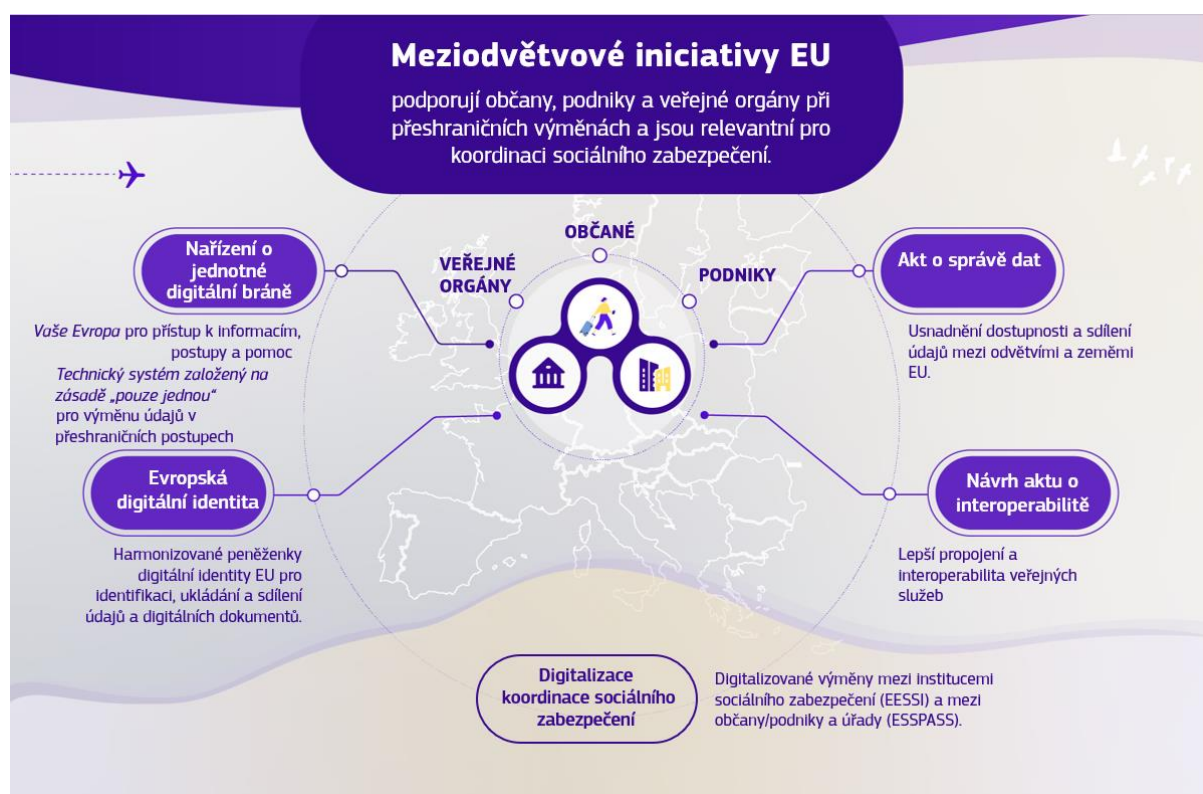
Evropské prohlášení o digitálních právech a zásadách¹³ znovu potvrzuje ústřední úlohu lidí při digitální transformaci a zdůrazňuje význam ochrany a bezpečnosti údajů, jakož i inkluzivnosti a dostupnosti. Lidé by také měli mít možnost svobodně si zvolit, zda chtějí využívat digitální nástroje, či nikoli.

2. Využívání příležitostí digitalizace k podpoře volného pohybu a spravedlivé mobility pracovních sil

2.1 Meziobdobí iniciativy EU důležité pro koordinaci sociálního zabezpečení

Digitalizace veřejných služeb má zásadní význam pro budování moderní a efektivní správy, která reaguje na potřeby občanů a podniků tím, že jim poskytuje přístupné a bezproblémové zkušenosti z digitálního prostředí, a přispívá k úspěchu jednotného evropského trhu.

Na úrovni EU se vynakládá značné úsilí na dosažení pokroku na této cestě. Několik meziobdobí iniciativ EU na podporu rozvoje přeshraničních digitálních veřejných služeb poskytuje pevný základ pro další digitalizaci v oblasti koordinace sociálního zabezpečení.

¹¹ [Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2022/2481 ze dne 14. prosince 2022, kterým se zavádí politický program Digitální dekáda 2030](#). Podle nedávného průzkumu [Eurobarometr](#) je 74 % občanů EU toho názoru, že do roku 2030 budou digitální technologie v jejich životě důležité zejména za účelem přístupu ke službám online, a to i v jiných zemích EU.

¹² [Evropský rok dovedností](#).

¹³ [Evropské prohlášení o digitálních právech a zásadách](#).

Nařízení o jednotné digitální bráně¹⁴ vyžaduje, aby členské státy do 12. prosince 2023 zajistily pro občany a podniky možnost přístupu k 21 správním postupům a jejich provádění zcela online¹⁵, přičemž přístup k vnitrostátním postupům bude zajištěn prostřednictvím **internetových stránek Vaše Evropa**¹⁶, a aby zajistily rovněž možnost obdržet výstupy v elektronické podobě. Tři z těchto postupů se týkají oblasti koordinace sociálního zabezpečení: žádost o určení toho, které právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení se vztahují na držitele (zde je výstupem přenosný dokument A1), žádosti o evropský průkaz zdravotního pojištění a žádosti o výpočet důchodu

Je vyvíjen **technický systém založený na zásadě „pouze jednou“**, který umožní vnitrostátním orgánům automatickou výměnu dokumentů a informací potřebných pro těchto 21 postupů, které vyžaduje nařízení o jednotné digitální bráně. Cílem je opakovaně využívat informace, které již mají v elektronické podobě v držení jiné správní orgány v Evropě, aby nedocházelo k dalšímu zatěžování občanů a podniků.

Evropský rámec digitální identity¹⁷ umožní občanům a podnikům identifikovat se a ukládat do své evropské peněženky digitální identity širokou škálu dokumentů v elektronické podobě, jako jsou například řidičské průkazy, elektronické recepty (e-recept) a další lékařské dokumenty, doklady o vzdělání a odborné kvalifikaci a potvrzení pro účely sociálního zabezpečení.

Navrhovaný Akt o interoperabilní Evropě¹⁸ vytvoří rámec spolupráce pro orgány veřejné správy v celé EU, který jim umožní dohodnout se na společných řešeních interoperability a pomůže zvýšit jejich opakované využívání při navrhování přeshraničních veřejných služeb. Účinnější veřejné služby budou znamenat přínos pro občany i podniky díky posílení interoperability, lepšímu propojení mezi digitálními orgány veřejné správy a lepšímu sdílení údajů ve všech odvětvích a zemích EU.

2.2 Digitální iniciativy v oblasti koordinace sociálního zabezpečení

Kromě meziodvětvových iniciativ EU byly zahájeny konkrétní iniciativy s cílem digitalizovat koordinaci sociálního zabezpečení a reagovat na výzvy v této oblasti.

V posledních letech bylo dosaženo významného pokroku v oblasti elektronické výměny informací o sociálním zabezpečení mezi institucemi. Komise a členské státy rovněž zahájily práci na dalším zlepšování interakcí mezi občany/podniky a institucemi sociálního zabezpečení, inspektoráty práce a poskytovateli zdravotní péče, na zefektivňování postupů a snižování administrativní zátěže pro všechny zúčastněné strany.

2.2.1 Účinnější řešení přeshraničních situací v oblasti sociálního zabezpečení mezi institucemi: systém EESSI

¹⁴ [Nařízení \(EU\) 2018/1724](#), kterým se zřizuje jednotná digitální brána pro poskytování přístupu k informacím, postupům a k asistenčním službám a službám pro řešení problémů a kterým se mění nařízení (EU) č. 1024/2012.

¹⁵ Tyto postupy se vztahují na situace relevantní z hlediska práce, studia, odchodu do důchodu, přestěhování do jiné země nebo podnikání (ve vnitrostátním i přeshraničním kontextu), přičemž postupy, jako je například registrace vozidla nebo žádost o důchod, jsou plně digitalizovány a odpadá potřeba používat tištěné dokumenty.

¹⁶ https://europa.eu/youreurope/index_cs.htm.

¹⁷ Návrh nařízení, kterým se mění nařízení (EU) č. 910/2014, pokud jde o zřízení rámce pro evropskou digitální identitu. Dne 29. června 2023 dosáhly Evropský parlament a Rada předběžné politické dohody o tomto návrhu.

¹⁸ Návrh nařízení, kterým se stanoví opatření pro vysokou úroveň interoperability veřejného sektoru v celé Unii.

Jak to vyžadují pravidla EU pro koordinaci sociálního zabezpečení¹⁹, **systém elektronické výměny informací o sociálním zabezpečení (EESSI)** je koncipován tak, aby zajišťoval rychlou a bezpečnou výměnu informací mezi institucemi sociálního zabezpečení v celé Evropě a nahradil komunikaci v listinné podobě.

Projekt EESSI byl zahájen v roce 2008 a systém EESSI od svého spuštění v roce 2019 umožňuje rychlejší, účinnější a přesnější vyřizování případů v oblastech sociálního zabezpečení a odvětvích, na něž se vztahují pravidla EU pro koordinaci (jako je například určení platných právních předpisů, nemoc, pracovní úrazy, důchody, nezaměstnanost a rodinné dávky).

Cílem je usnadnit přeshraniční ochranu práv sociálního zabezpečení tím, že se umožní rychlejší vyřizování případů, výpočet a vyplácení dávek (např. nároků na důchod u osob, které pracovaly v několika zemích, rodinných dávek a dávek v nezaměstnanosti).

Tento systém standardizuje výměnu informací a zvyšuje účinnost procesů sociálního zabezpečení a správní spolupráce mezi zeměmi a jejich institucemi sociálního zabezpečení, aniž by však ovlivňoval jakékoli specifické rysy základních vnitrostátních systémů sociálního zabezpečení.

¹⁹ Viz články 78 a 79 nařízení (ES) č. 883/2004 a články 4 a 95 nařízení (ES) č. 987/2009.

Zkušenosti se systémem EESSI poukázaly na složitost digitalizace přeshraničních procesů, do nichž jsou zapojeny tisíce institucí sociálního zabezpečení a všechny oblasti sociálního zabezpečení. Navzdory angažovanosti, času a investicím členských států do návrhu, vývoje a zavádění rozsáhlého digitálního řešení pro koordinaci sociálního zabezpečení v celé EU se na úrovni EU daří dosahovat jen pomalého pokroku²⁰.

V současné době je sice systém EESSI v provozu ve všech 32 zúčastněných zemích a již nyní zefektivňuje vyřizování případů ve prospěch osob pohybujících se v EU, avšak některé země dosud nepodnikly kroky k dokončení vnitrostátního zavádění tohoto systému. To se týká zejména náhrady nákladů na zdravotní péči mezi jednotlivými zeměmi. Dokud nebudou podniknuty tyto závěrečné kroky, je třeba pro dané procesy používat alternativní způsoby komunikace mimo tento systém. Kvůli tomu musí třináct zemí, které systém EESSI již zavedly v plném rozsahu²¹, zachovávat paralelní procesy založené na tištěných dokladech pro transakce se zeměmi, které dosud nejsou připraveny.

Zprovoznění systému EESSI v plném rozsahu je prioritou²². Komise i nadále pomáhá členským státům při jeho zavádění. Spolupracuje s nimi na zlepšování tohoto systému a jeho procesů.

K podpoře využívání systému EESSI napomůže rovněž Evropský orgán pro pracovní záležitosti²³. Evropský orgán pro pracovní záležitosti plánuje zahájit program vzájemného učení a porozumění zaměřený na účinnější využívání systému EESSI.

Komise vyzývá členské státy, aby:

- urychlily zavádění systému EESSI s cílem zajistit jeho plné zavedení nejpozději do konce roku 2024.

Komise vyzývá Evropský orgán pro pracovní záležitosti, aby:

- v roce 2024 zahájil program vzájemného učení a porozumění týkající se systému EESSI.

Komise bude:

- spolupracovat s členskými státy na urychlení jejich úsilí při zavádění a zajišťovat čtvrtletní monitorování a podávání zpráv o tomto úsilí na internetových stránkách Evropa²⁴.

Komise bude ve spolupráci s členskými státy:

- nadále zlepšovat provoz a údržbu systému EESSI s cílem dále usnadnit jeho využívání institucemi sociálního zabezpečení.

2.2.2 Usnadnění interakce mobilních občanů s vnitrostátními orgány v celé Evropě: iniciativa ESSPASS

²⁰ Od zahájení projektu v roce 2008 bylo na podporu rozvoje systému EESSI kromě vnitrostátních zdrojů uvolněno více než 120 milionů EUR z rozpočtu EU.

²¹ Elektronickou výměnu ve všech odvětvích sociálního zabezpečení a se všemi institucemi může provádět třináct zemí: BG, DK, EE, FR, CY, LV, HU, MT, PT, SE a IS, NO a UK.

²² Zavedení systému EESSI v plném rozsahu by mohlo účinně podpořit přeshraniční mobilitu pracovních sil a přispět tak ke zvýšení odolnosti trhů práce vůči hospodářskému cyklu: [Hospodářský průzkum OECD: Eurozóna 2021](#), OECD Publishing, Paříž.

²³ 19. bod odůvodnění a čl. 7 odst. 3 [nařízení \(EU\) 2019/1149](#), kterým se zřizuje Evropský orgán pro pracovní záležitosti.

²⁴ Elektronická výměna informací o sociálním zabezpečení (EESSI) – Zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování – Evropská komise (europa.eu).

Přestože zlepšení systému elektronické výměny informací o sociálním zabezpečení mezi institucemi má prvořadý význam, jedná se pouze o první krok. Digitalizace by měla být přínosem pro všechny, zejména pro občany a podniky, s cílem dále usnadnit výkon jejich práv na jednotném trhu zefektivněním postupů a snížením administrativní zátěže.

Za tímto účelem bylo v Akčním plánu pro evropský pilíř sociálních práv²⁵ oznámeno zahájení pilotního projektu **evropského průkazu sociálního zabezpečení (ESSPASS)** s cílem prozkoumat digitální řešení pro ověřování dokladů o nároku na sociální zabezpečení občanů v jiných zemích EU (tj. přenosných dokumentů včetně evropského průkazu zdravotního pojištění). To by mělo usnadnit uplatňování práv sociálního zabezpečení při cestování, stěhování a práci v jiném členském státě a zároveň snížit riziko podvodů a chyb. Mělo by to rovněž zjednodušit postupy pro podniky, například při vysílání zaměstnanců na dočasnou práci do zahraničí (tj. vysílání pracovníků).

Zatímco systém EESSI umožňuje výměnu informací pouze mezi institucemi sociálního zabezpečení, průkaz ESSPASS by pomohl osobám, které cestují nebo se stěhují do jiné země EU, případně společností podnikajícím v zahraničí, tím, že by jim umožnil v případě potřeby digitálně komunikovat s institucemi sociálního zabezpečení a dalšími veřejnými orgány, jako jsou například inspektoráty práce a poskytovatelé zdravotní péče.

ESSPASS bude vycházet z příslušných digitálních iniciativ EU. Potenciální jednotné kontaktní místo pro občany a podniky budou představovat internetové stránky Vaše Evropa, kde bude možno požádat o digitalizaci dokumentů koordinace sociálního zabezpečení podle nařízení o jednotné digitální bráně. Evropský rámec digitální identity a standardizované digitální peněženky EU by se po svém zavedení používaly také k identifikaci mobilních občanů a k ukládání a sdílení digitálních přenosných dokumentů včetně evropského průkazu zdravotního pojištění.

ESSPASS by jej doplnil tím, že by umožnil institucím sociálního zabezpečení, inspektorátům práce a poskytovatelům zdravotní péče kontrolovat v reálném čase, zda jsou tyto dokumenty platné, nebo zda došlo k jejich změně.

Příklady cest

Díky předpisům EU se vám v případě, že dočasně pobýváte v zahraničí a potřebujete nezbytnou zdravotní péči, této péče dostane za stejných podmínek a nákladů jako místním obyvatelům. Lékař vás požádá o předložení evropského průkazu zdravotního pojištění (EHIC). O úhradu se pak postarají vnitrostátní správní orgány. Může se však stát, že průkaz zapomenete nebo ztratíte. Určité problémy mohou nastat také v důsledku toho, že nemocnice není schopna ověřit platnost evropského průkazu zdravotního pojištění (v případě pochybností může být například zapotřebí další výměna informací mezi příslušnými institucemi členských států).

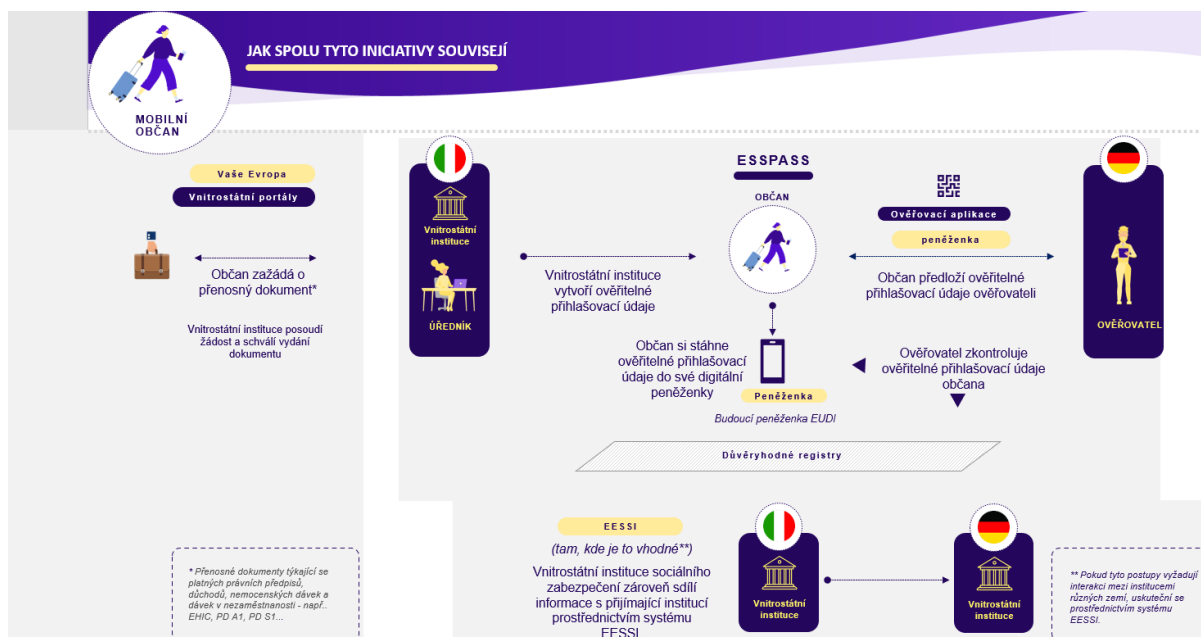
- Živa by si před odjezdem na dovolenou do Španělska měla od své zdravotní pojišťovny ve Slovinsku vyžádat digitální evropský průkaz zdravotního pojištění. Za tímto účelem navštíví internetové stránky Vaše Evropa (tj. jednotnou digitální bránu), které ji přesměrují na internetové stránky její pojišťovny.
- Ta jí vydá digitální evropský průkaz zdravotního pojištění.
- Živa si pak tento evropský průkaz zdravotního pojištění jednoduše uloží do své digitální peněženky (tj. budoucí peněženky digitální identity EU). Už s sebou nemusí nosit plastovou kartičku.
- Pokud bude Živa na dovolené potřebovat lékařské ošetření, předloží tento evropský

průkaz zdravotního pojištění v nemocnici jako doklad, že je pojištěna ve Slovinsku.

- Nemocnice si může prostřednictvím průkazu ESSPASS v reálném čase ověřit, zda je tento evropský průkaz zdravotního pojištění platný (tj. zda byl vydán příslušnou institucí a zda mu dosud nevypršela platnost). To umožňuje zvýšit důvěru v používání evropského průkazu zdravotního pojištění a snížit riziko odmítnutí ze strany poskytovatele zdravotní péče.

Pravidla EU stanoví, že majitel společnosti, který hodlá vyslat zaměstnance k dočasné práci do zahraničí (tj. jedná se o vyslaného pracovníka), musí požádat o potvrzení o použitelných právních předpisech v oblasti sociálního zabezpečení, které se na daného zaměstnance / vyslaného pracovníka vztahují (tj. přenosný dokument A1). Inspektor v přijímající zemi může vyslaného pracovníka požádat o předložení tohoto potvrzení. V některých případech může mít inspektor pochybnosti o platnosti tohoto dokumentu a může být zapotřebí další výměna informací mezi orgány.

- Yiannis je majitelem společnosti a chystá se vyslat svého zaměstnance Georgiose dočasně za práci do Itálie. Yiannis si od příslušné řecké instituce vyžádá digitální přenosný dokument A1. Navštíví internetové stránky Vaše Evropa, které ho přesměrují na vnitrostátní internetové stránky dané instituce.
- Vnitrostátní instituce sociálního zabezpečení tuto žádost ověří, a pokud budou splněny příslušné podmínky, vydá digitální dokument a zpřístupní jej Yiannisovi i Georgiosovi.
- Georgios si tento dokument jednoduše uloží do své digitální peněženky (tj. budoucí peněženky digitální identity EU).
- Řecká instituce sociálního zabezpečení o tomto vyslání zároveň informuje italskou instituci prostřednictvím systému EESSI.
- Italský inspektor práce Nicola požádá Georgiose o předložení přenosného dokumentu A1.
- Nicola pak pomocí průkazu ESSPASS provede ověření tohoto dokumentu v reálném čase. To umožňuje ověřit platnost dokumentu a zvyšuje to důvěru.

Potenciální řešení využívající průkaz ESSPASS musí být plně v souladu s právními předpisy EU o ochraně údajů, zejména s obecným nařízením o ochraně osobních údajů²⁶, i s bezpečnostními pravidly. Každé zpracování osobních údajů vyžaduje právní základ včetně situací, kdy již shromážděné a zpracované údaje mají být předány/zpřístupněny jiným veřejným a soukromým stranám. Kromě toho by se zpracovávání a zpřístupňování příslušným vnitrostátním orgánům a důvěryhodným zúčastněným stranám (v případě evropského průkazu zdravotního pojištění je to například poskytovatel zdravotní péče) mělo vztahovat pouze na údaje, které jsou nezbytně nutné pro ověření daných nároků. Toto řešení musí rovněž splňovat požadavky na přístupnost²⁷ a musí se vztahovat na všechny osoby, zejména na osoby se zdravotním postižením, starší osoby a osoby postrádající digitální dovednosti.

Pilotní projekt ESSPASS byl zahájen v roce 2021 první fází pilotních činností započatou ve spolupráci s italskou institucí sociálního zabezpečení „Istituto Nazionale della Previdenza Sociale“, která se zaměřila na digitalizaci postupů pro přenosný dokument A1. Této první fázi se zúčastnilo i dalších 13 členských států, většinou v roli pozorovatelů. Z jejích výsledků vyplynulo, jak by mohl průkaz ESSPASS pomoci zjednodušit život mobilních občanů a podniků poskytujících služby v zahraničí včetně malých a středních podniků na základě zefektivnění postupů a snížení administrativní zátěže²⁸.

V návaznosti na první fázi dvě konsorcia institucí členských států provádějí činnosti v rámci programu ESSPASS a v pilotním režimu pokračují ve vydávání a ověřování přenosného

²⁶ [Nařízení \(EU\) 2016/679](#) o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

²⁷ Viz zejména směrnice (EU) 2016/2102 o přístupnosti webových stránek a mobilních aplikací subjektů veřejného sektoru a směrnice (EU) 2019/882 o požadavcích na přístupnost u výrobků a služeb, zejména příloha I.

²⁸ Výsledky byly prezentovány na konferenci „Digitalizace průkazů koordinace sociálního zabezpečení a pracovních průkazů“. Respondenti odpovídající na dotazník v rámci této konference byli toho názoru, že ESSPASS by výrazně pomohl omezit překážky volného pohybu a mobility pracovních sil (56 %) a zjednodušil by postupy pro: občany a pracovníky (63 %), instituce, inspektoráty práce a poskytovatele zdravotní péče (66 %) a podniky (52 %). Pomohl by také snížit počet chyb a podvodů v oblasti sociálního zabezpečení (61 %).

dokumentu A1 a evropského průkazu zdravotního pojištění²⁹ v rámci programu Digitální Evropa.

Komise bude tato konsorcia v jejich činnostech i nadále podporovat a pomůže zajistit, aby byly tyto činnosti v souladu s ostatními digitálními iniciativami EU.

V průběhu pilotního projektu, který bude dokončen do roku 2025, a s ohledem na potenciální rozsáhlé zavádění digitálního řešení v celé Evropě je nezbytné zachovat konkrétní politickou a finanční angažovanost členských států.

Komise vyzývá všechny členské státy, aby:

- se připojily k oběma konsorciím institucí členských států, která v pilotním režimu provádějí digitální vydávání a ověřování přenosného dokumentu A1 a evropského průkazu zdravotního pojištění.

Komise bude:

- kromě spolufinancování těmito konsorciím pomáhat a poskytovat technické odborné znalosti až do dokončení jejich činnosti v roce 2025;
- v návaznosti na probíhající pilotní činnosti těchto konsorcií rozhodovat o dalších krocích včetně možnosti zavést řešení ESSPASS ve všech zemích EU a o tom, zda by to vyžadovalo legislativní rámec.

2.3 Další iniciativy usnadňující volný pohyb, mobilitu pracovních sil a vymáhání pracovního práva

V současné době je vyvíjeno několik dalších systémů a nástrojů podporujících mobilitu pracovních sil, sociální ochranu, přeshraniční zdravotní péči a vymáhání pracovního práva. Doplnují systémy EESSI a ESSPASS a jejich cílem je dále usnadnit mobilitu občanů a pracovníků, zjednodušit administrativní postupy pro občany, podniky a vnitrostátní orgány a prosazovat práva pracovníků.

Důchody

S podporou Komise je vyvíjena evropská služba evidence důchodů, která by mobilním pracovníkům kdykoli během jejich kariéry poskytovala informace o jejich důchodových právech v členských státech, kde pracovali. Ta vychází ze stávajících vnitrostátních systémů evidence důchodů. Jejím cílem je umožnit občanům, aby mohli informovaně

²⁹ Instituce členských států, které tvoří toto konsorcium spadající do Evropského rámce digitální identity (AT, BE, CZ, DK, DE, IE, IT, NL, PL, PT, ES, SE), usilují (mimo jiných případů využívání) o využívání peněženek digitální identity EU pro účely přenosného dokumentu A1 a evropského průkazu zdravotního pojištění. Instituce členských států v konsorciu v rámci [evropské infrastruktury blockchainových služeb](#) (AT, BE, DE, IT) dále zkoumají využívání této infrastruktury a technologie blockchain k výměně digitálních dokumentů.

	rozhodovat o své kariéře a potřebách úspor s cílem zajistit si přiměřenější důchody.
Vysílání pracovníků³⁰ 	Komise a členské státy pracují na společném elektronickém formuláři prohlášení o vyslání pracovníků (e-prohlášení). Cílem e-prohlášení je snížit administrativní zátěž podniků a usnadnit sdílení informací s příslušnými orgány v členských státech a zároveň pomoci v boji proti podvodům a zneužívání.
Přeshraniční zdravotní péče 	Komise a členské státy se snaží v rámci připravovaného evropského prostoru pro zdravotní data ³¹ dosáhnout plného využití digitální infrastruktury MéZdraví@EU (MyHealth@EU) v celé Evropě za účelem výměny e-receptů, zdravotní dokumentace pacientů, laboratorních výsledků, propouštěcích zpráv a lékařských snímků. To by mohlo pomoci zjednodušit administrativní postupy spojené s náhradou nákladů na přeshraniční zdravotní péči ³² . V roce 2023 již systém MéZdraví@EU (MyHealth@EU) funguje v jedenácti členských státech společně se službami e-receptu a zdravotní dokumentace pacientů.
Pracovní právo a pracovní podmínky 	Sociální partneři EU v odvětví stavebnictví uskuteční v období 2023–2025 s finanční podporou Komise projekt s cílem prozkoumat potenciál interoperability mezi pracovními a sociálními průkazy totožnosti různých zemí. Jeho cílem je usnadnit vymáhání pracovního práva a pracovních podmínek, zlepšit transparentnost a zajistit spravedlivou mobilitu pracovních sil.

3. Digitální vývoj v členských státech, který vede k účinným přeshraničním procesům v oblasti sociálního zabezpečení

Aby bylo možno dosáhnout úspěchu při digitalizaci koordinace sociálního zabezpečení, musí jít úsilí EU ruku v ruce s úsilím členských států.

Všechny členské státy zkoumají způsoby, jak zefektivnit postupy a umožnit účinnější poskytování služeb, i když pokrok v Evropě a v jednotlivých vnitrostátních odvětvích

³⁰ [Směrnice 2014/67/EU o prosazování směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb.](#)

³¹ [Návrh nařízení o evropském prostoru pro zdravotní data.](#)

³² V rámci [směrnice 2011/24/EU](#) o uplatňování práv pacientů v přeshraniční zdravotní péči.

sociálního zabezpečení zůstává i nadále nerovnoměrný³³.

Řada zemí zahájila digitalizaci správy a poskytování sociální ochrany prostřednictvím zjednodušených jednotných digitálních portálů, automatizovaných procesů (včetně přístupu k některým dávkám), důchodových simulátorů a předvyplněných formulářů žádostí. Tento **vývoj na vnitrostátní úrovni** nejen zlepšuje dostupnost a účinnost vnitrostátních systémů sociální ochrany a zabezpečení, ale **je předpokladem pro účinnější digitalizované přeshraniční procesy v oblasti sociálního zabezpečení**. Pomáhá rovněž zlepšit fungování systému EESSI a zpracování případů jednotlivých občanů.

Členské státy musí zajistit, aby jejich vnitrostátní internetové stránky sociálního zabezpečení, mobilní aplikace a on-line rozhraní pro veřejnost splňovaly požadavky EU na přístupnost pro osoby se zdravotním postižením³⁴.

Příklady vnitrostátních digitálních iniciativ

Toto úsilí zahrnuje využívání digitálních řešení k urychlení vydávání přenosného dokumentu A1 a k ověření příslušných skutečností s cílem určit, které právní předpisy v oblasti sociálního zabezpečení jsou použitelné, jak to učinila francouzská instituce URSAFF a belgický Národní úřad sociálního zabezpečení. Například v Belgii je 80 % žádostí zpracováno bez lidského zásahu a přenosné dokumenty A1 jsou vydávány do 24 hodin. Tento vývoj rovněž zlepšuje přesnost rozhodování a správnost informací obsažených v dokumentech.

Některé orgány členských států zavedly plně automatizované postupy pro poskytování dávek. Například polská instituce sociálního zabezpečení (ZUS) a její automatický software pro poskytování rodinných dávek a belgická síť „Crossroads Bank for Social Security“.

Italský Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS) využívá vytěžování údajů a umělou inteligenci k odhalování a prevenci případů podvodů nebo chyb při poskytování dávek sociálního zabezpečení.

Členské státy projeví zvýšený zájem o dvoustrannou a mnohostrannou výměnu informací a propojení databází relevantních pro sociální zabezpečení (např. řešení, které zavedlo Finsko a Estonsko pro automatizaci výměny údajů mezi svými vnitrostátními evidencemi obyvatelstva).

Kromě plného zavedení systému elektronické výměny informací o sociálním zabezpečení (EESSI), které představuje prioritu, by členské státy měly pokračovat v investicích do digitalizace svých systémů sociálního zabezpečení, mimo jiné s cílem zajistit mobilním občanům a podnikům bezproblémové zkušenosti z digitálního prostředí. Na podporu tohoto procesu jsou k dispozici různé nástroje EU pro financování, jako je například program Digitální Evropa (DIGITAL)³⁵, InvestEU, Evropský fond pro regionální rozvoj, Nástroj pro technickou

³³ Některé členské státy, které odpověděly na dotazník předložený pracovní skupině pro digitalizaci v oblasti koordinace sociálního zabezpečení (dne 8. března 2023), upozornily na rizika a výzvy spojené s různými stupni digitalizace a automatizace v oblasti sociálního zabezpečení v jednotlivých členských státech.

³⁴ Viz výše poznámka pod čarou č. 34.

³⁵ Program DIGITAL má na období 2021–2027 rozpočet ve výši 7,5 miliardy EUR v běžných cenách, který zahrnuje 1,1 miliardy EUR na zajištění rozumného využívání digitálních technologií v celém hospodářství a v celé společnosti.

podporu³⁶ a Evropský sociální fond plus³⁷. Opatření zaměřená na digitalizaci veřejných služeb a modernizaci procesů veřejné správy figurují ve všech národních plánech pro oživení a odolnost, které musí přidělit alespoň 20 % celkových zdrojů plánu na digitální cíle.

Je třeba usnadnit výměnu osvědčených postupů v oblasti vnitrostátních nástrojů a řešení. To by mohl vzhledem ke svému mandátu podpořit Evropský orgán pro pracovní záležitosti tím, že by pomohl vytvořit skupinu pro sdílení praktických postupů a podporoval pravidelné sdílení zkušeností mezi vnitrostátními správními orgány.

Komise za účelem podpory úsilí členských států vyzývá Evropský orgán pro pracovní záležitosti, aby:

- v roce 2024 shromáždil osvědčené postupy a prostřednictvím specializovaných seminářů usnadnil pravidelnou výměnu informací mezi vnitrostátními orgány o digitálních nástrojích v oblasti sociálního zabezpečení včetně přeshraničních služeb;
- na základě výsledků tohoto procesu analyzoval vnitrostátní digitální řešení zahrnující všechna odvětví sociálního zabezpečení, digitální vyspělost vnitrostátních systémů a dostupné zdroje na vnitrostátní úrovni. To bude sloužit jako podklad pro opatření vedoucí k lepšímu zacílení investic a podpoře těch, kteří zaostávají.

Komise vyzývá členské státy, aby:

- dokončily úplné zavádění systému EESSI a digitalizaci všech tří postupů koordinace sociálního zabezpečení uvedených v příloze II nařízení o jednotné digitální bráně;
- do roku 2025 zajistily, aby si občané mohli online žádat rovněž o další přenosné dokumenty v oblasti nemoci, pracovních úrazů a nemocí z povolání a dávek v nezaměstnanosti a získávat je, a to nad rámec těch, pro něž mají být digitalizovány postupy podle nařízení o jednotné digitální bráně;
- zachovaly investice do automatizace procesů pro řešení vnitrostátních a přeshraničních případů v oblasti sociálního zabezpečení a sociální ochrany a zároveň usilovaly o další interoperabilitu mezi vnitrostátními systémy sociálního zabezpečení;
- zintenzivnily úsilí o splnění cílů Digitální dekády do roku 2030 spočívajících ve 100% dostupnosti klíčových veřejných služeb včetně služeb v oblasti sociálního zabezpečení online a v přístupu 100 % osob k prostředkům elektronické identifikace, které budou využívány pro klíčové veřejné služby v celé EU včetně služeb sociálního zabezpečení.

Komise rovněž naléhavě vyzývá Evropský parlament a Radu, aby:

- urychleně dosáhly dohody o revizi pravidel EU pro koordinaci sociálního zabezpečení. Komise bude i nadále podporovat spolunormotvůrce při dosahování tohoto cíle.

³⁶ Viz např.: https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/labour-market-social-protection-and-migration/strengthening-administrative-capacity-italian-national-institute-social-security_en.

³⁷ Několik zemí využívá tyto nástroje na podporu iniciativ v oblasti digitalizace koordinace sociálního zabezpečení (např. Evropský sociální fond plus pro systém EESSI a Nástroj pro oživení a odolnost a DIGITAL pro pilotní projekt ESSPASS).

4. Směřování k digitálně integrovanějšímu systému koordinace sociálního zabezpečení

V posledních letech vybudovala Komise a členské státy základy moderního a digitalizovaného systému koordinace sociálního zabezpečení jak v oblasti přeshraničních výměn mezi orgány, tak poskytování služeb občanům a podnikům.

Je nezbytné v tomto úsilí pokračovat a urychlit pokrok směrem k vzájemně propojeným a interoperabilním systémům sociálního zabezpečení, které budou vstřícnější k občanům i podnikům. To do značné míry závisí na politickém vedení, angažovanosti a investicích a vyžaduje to vizi v dlouhodobějším horizontu.

Cílem je umožnit plynulý a bezpečný tok informací přes hranice, urychlit a zjednodušit přístup občanů a podniků ke službám sociálního zabezpečení a poskytnout jim bezproblémové zkušenosti při interakci s těmito službami v celé EU.

K dosažení tohoto cíle a k zavedení přístupu zaměřeného na občany a podniky by byla zapotřebí integrovanější výměna údajů mezi systémy sociálního zabezpečení společně s další **interoperabilitou** – v souladu s návrhem aktu o interoperabilní Evropě³⁸ a **automatizací, standardizací** údajů o sociálním zabezpečení a **přímým přístupem** k původnímu zdroji údajů³⁹.

Takový integrovaný přístup by zefektivnil administrativní postupy, omezil administrativu a manuální úkony a umožnil účinnější přidělování zdrojů. Interoperabilita by vnitrostátním orgánům umožnila integrovat údaje z více zdrojů a zajistit sdílení přesných a aktuálních informací mezi systémy. Tyto interoperabilní výměny jsou rovněž nezbytné u systémů zahrnujících mobilní pracovníky, kteří nespádají do oblasti působnosti pravidel EU pro koordinaci sociálního zabezpečení, jako jsou zaměstnanci mezinárodních organizací a orgánů EU a dalších subjektů. Automatizované systémy by mohly orgánům pomoci odhalovat vzorce podvodného jednání odehrávajícího se na více místech v různých zemích. To by vedlo k úsporám nákladů a dávky by se dostaly k těm, kteří je skutečně potřebují, a zároveň by byla zajištěna účinná ochrana lidí.

Lidé by měli snazší přístup ke službám a k získávání dávek, což by znamenalo úsporu času i úsilí. Přínosem pro podniky poskytující služby v zahraničí by byly jednodušší procesy a větší přesnost údajů.

Na podporu bezproblémové zkušenosti občanů, podniků a vnitrostátních orgánů s přeshraniční mobilitou pracovních sil – a to jak fyzickou, tak „virtuální“ mobilitou – je důležité jednat i mimo oblast sociálního zabezpečení a **podporovat meziodvětvovou interoperabilitu**⁴⁰. To by vyžadovalo přezkoumání různých procesů, jimiž se řídí nejen koordinace sociálního zabezpečení, ale také vysílání pracovníků, přeshraniční zdravotní péče a interakce mezi

³⁸ Přeshraniční interoperabilita pomáhá poskytovat lépe propojené služby a povede k úsporám nákladů pro občany a podniky, které jednají s orgány veřejné správy. Odhadované úspory nákladů se pohybují mezi 5,5 a 6,3 milionu EUR pro občany a 5,7 až 19,2 miliardy EUR pro podniky zabývající se veřejnou správou – [pracovní dokument útvarů Komise \(2022\) 721](#).

³⁹ Potřebu další interoperability, standardizace údajů a automatizace sdílelo mnoho zúčastněných stran na konferenci o digitalizaci průkazů koordinace sociálního zabezpečení a pracovních průkazů i v rámci pracovní skupiny pro digitalizaci.

⁴⁰ 80 % respondentů dotazníku na konferenci o digitalizaci průkazů koordinace sociálního zabezpečení a pracovních průkazů bylo toho názoru, že EU a členské státy by měly více investovat do i) přeshraniční interoperability zahrnující související oblasti politiky a ii) automatizace.

koordinací sociálního zabezpečení a pracovním právem, daňovým právem⁴¹ a právem společností. Cílem je dosáhnout větší jasnosti, zjednodušit administrativní postupy a prozkoumat synergie mezi digitálními řešeními vyvinutými v jednotlivých odvětvích⁴².

Jakýkoli další postup by vyžadoval pečlivé posouzení potřeb, přidané hodnoty a očekávaného dopadu – včetně finančního – zavedení dodatečné interoperability, technických požadavků a společných norem pro výměnu údajů. Měl by zohledňovat zásady subsidiarity a proporcionality, jakož i právní a organizační otázky.

Bylo by třeba řešit rovněž problémy v oblasti ochrany soukromí a údajů, zejména pokud by bylo umožněno další sdílení údajů. Rovněž při používání algoritmů nebo umělé inteligence by byly zapotřebí důkladné záruky včetně ochrany jednotlivců před riziky předpojatosti a diskriminace.

Budou se konat pravidelné výměny na vysoké úrovni s členskými státy za účelem projednání hlavních opatření, která je třeba přijmout, a za účelem sledování a hodnocení pokroku.

Komise:

- v roce 2024 zahájí studii o dalším dlouhodobějším vývoji digitalizace koordinace sociálního zabezpečení, která bude mimo jiné:
 - analyzovat potřeby, náklady a přínosy zavedení další interoperability ve vnitrostátním kontextu a napříč hranicemi a odvětvími na základě informací získaných od Evropského orgánu pro pracovní záležitosti, členských států, institucí sociálního zabezpečení, sociálních partnerů a dalších příslušných zúčastněných stran;
- bude zkoumat možnost dalšího zjednodušování a zefektivňování postupů upravujících volný pohyb osob a pracovníků v EU s cílem dosáhnout bezproblémových zkušeností z digitálního prostředí;
- jednou ročně uspořádá setkání na vysoké úrovni s členskými státy s cílem projednat a podpořit provádění další digitalizace, standardizace a automatizace v oblasti koordinace sociálního zabezpečení, což usnadní volný pohyb a mobilitu pracovních sil včetně zvýšení interoperability s dalšími příslušnými odvětvími.

Komise vyzývá členské státy a všechny zúčastněné strany, aby:

- aktivně přispívaly k dosažení cíle, kterým je digitálně integrovanější systém koordinace sociálního zabezpečení tím, že budou i nadále investovat do úsilí o digitalizaci na vnitrostátní úrovni, přičemž náležitě zohlední vývoj na úrovni EU i v jiných členských státech.

5. Závěry

Digitalizace usnadňuje občanům výkon jejich práv v oblasti sociálního zabezpečení přes

⁴¹ Komise pracuje na způsobech, jak usnadnit uplatňování práv daňových poplatníků a zjednodušit daňové povinnosti, jak bylo oznámeno v [Akčním plánu](#) pro spravedlivé a jednoduché zdanění podporující strategii oživení.

⁴² Například článek 4 [návrhu směrnice](#) předloženého Komisí o dalším rozšíření využívání digitálních nástrojů a procesů v právu společností EU obsahuje posouzení potenciální interoperability mezi [systémem propojení obchodních rejstříků](#) (BRIS) a dalšími systémy, například v oblasti daní a sociálního zabezpečení. Systém BRIS poskytuje bezplatný přístup k informacím o společnostech ve všech jazycích EU shromážděným přímo z vnitrostátních obchodních rejstříků.

hranice a omezuje překážky volného pohybu a mobility pracovních sil, čímž usnadňuje lidem pohyb po EU, aby mohli cestovat, žít, pracovat a studovat v jiných členských státech. Zjednodušením postupů rovněž pomáhá předcházet podvodům a snižovat administrativní zátěž podniků poskytujících služby v zahraničí. To v konečném důsledku stimuluje udržitelný růst a zlepšuje konkurenceschopnost.

V posledních letech bylo dosaženo významného pokroku, ale k dosažení cíle, jímž je bezproblémová zkušenost bez zátěže pro mobilní občany a podniky, je nezbytné zintenzivnit opatření na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni směrem k automatizovanějším, interoperabilnějším a integrovanějším vnitrostátním systémům sociálního zabezpečení.

Komise je plně odhodlána vést a podporovat členské státy a vnitrostátní správní orgány v jejich úsilí o urychlení digitální transformace v celé Evropě.

Pokračující odhodlání členských států a další politická a finanční angažovanost zůstávají i nadále nezbytnými předpoklady pro budování digitálnější Evropy, a to i v oblasti koordinace sociálního zabezpečení, za účelem podpory volného pohybu a spravedlivé mobility pracovních sil.